

VAKAIN TUUMIN JA HARKITEN – MAAKUNNISSA LÄMMETÄÄN LUOMULLE

Marja Pulkkinen

Asiantuntija/Etelä-Savon ELY-keskus

Hyvää aamupäivää kaikille minunkin puolestani, ja tervetuloa tänne Lisää Luomua-kiertuetapahtumaan Lappeenrantaan. Olen Marja Pulkkinen, ja toimin luomuasiantuntijana Etelä-Savon ELY-keskuksessa. Tuon hallinnon yhteisterveiset ELY-keskusmaailmasta Etelä-Savon ja Kaakkois-Suomen ELYjen osalta.

Puheenvuoron otsikkoa muotoillessani, mielessä kävi monta vaihtoehtoa. Mainittakoon niistä esimerkkinä ”Virkamiehen vartti” tai ”Yleiskatsaus ELY-keskusten luomutilanteesta”. Päädyin kuitenkin otsikkoon ” Vakain tuumin ja harkiten – maakunnissa lämmetään luomulle”. Se tuntui tähän hetkeen kaikkein omimmilta kuvamaan luomun liikehdintää näiden kahden ELY-keskusten alueella, ja itse asiassa muidenkin ELYjen alueilla.

Miksi luomusta hallinnonkin saralla nyt niin kovasti puhutaan? Jotta ymmärtäisimme tätä päivää, ja osaisimme suunnitella tulevaa, piipahdetaan hetkeksi ajassa taaksepäin, jolloin saamme vastauksen tuohon kysymykseen, miksi luomusta on tullut ns. trendi/brändi/sana ihmisten huulille/merkki kauppojen hyllyille/mahdollisesti pysyvä elämäntapa?

Mennään vuoteen 2008, jolloin silloinen ulkoministeri Alexander Stubb nimitti maabrändityöryhmän työstämään Suomelle erilaisia tehtäviä, jolla ns. Suomi-kuvaa viedään sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla eteenpäin. Työryhmää veti Jorma Ollila, ja työskentely kesti pari vuotta. Marraskuun 25. päivä 2010 työryhmän laatima raportti julkistettiin, ja listattuna oli 100 tehtävää, joista kolmannelle sijalle nostettiin luomu. Työryhmä asetti tavoitteeksi nostaa luomuviljelyala puoleen koko Suomen viljelyalasta vuoteen 2030 mennessä. Esitetty tavoite herätti mielenkiintoa maa- ja metsätalousministeriössä, ja MMM antoi MTT:lle tehtävän selvittää, kuinka realistinen maabrändityöryhmän asettama tavoite käytännössä olisi.

MTT teki selvitystyötä, ja jälleen julkaistiin raportti tämän vuoden tammikuussa. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n Luomu 50 -raporttia koordinoi tutkija Kauko Koikkalainen laski, että luomuviljelyn pitäisi lisääntyä kymmenen prosentin vuosivauhdilla, jotta työryhmän esittämään tavoitteeseen päästäisiin. Tämä olisi kaksinkertainen vauhti viimevuosien kasvuun verrattuna. Koikkalainen piti tavoitetta haastavana muttei mahdottomana. MTT:n raportin mukaan realistisempaa on kuitenkin lähteä tavoittelemaan ns. 20/20-ohjelmaa, eli vuoteen 2020 mennessä luomutuotannossa olisi 20 % viljelyalasta. Selvityksen pohjalta MMM linjasi luomutuotannon tavoitteen hallitusohjelmaan. Hallitus sitoutuu toteuttamaan luomualan kehittämisohjelman, jonka avulla kotimaista luonnonmukaista tuotantoa monipuolistetaan ja lisätään kysyntää vastaavaksi. MMM ehdottaa toistakymmentä toimenpidettä, joilla luomun kasvua tuetaan, mm. tutkimuksen, koulutuksen ja neuvonnan tehostamisella sekä alan investointien tukemisella haetaan elinkeinon kasvua. Tulevalle ohjelmakaudelle vuosille 2014-2020 luodaan erillinen tuki luomukasvinviljelylle ja kotieläintuotannolle. Hankehauissa luomu säilyy yhtenä painopistealueena.

Nyt on pikaisesti katsottu mennyttä ja aavistus peilattu tulevaa, mutta missä mennään nyt? Siihen vastaus löytyy ELY-keskusten pöydiltä. Tähän aikaan vuodesta kaikissa ELYissä korjataan satoa keväällä ”kylvetyistä” lomakkeista ja hakemuskaavakkeista. Nyt tehdään luonnonmukaisen tuotannon erityistukisopimuksia uusien viljelijöiden ja uusien lisäalojen osalta. Samalla hyväksytään uusia luomuviljelijöitä Eviran luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään ja tehdään tuotantotarkastuspäätöksiä. Arkipäivän sana ”kiire ja paine” näkyy hallinnossa konkreettisesti ilahduttavina pinoina. Ilahduttavina siksi, että kuluneen vuoden aikana ELYissä on yhdessä tehty töitä neuvontaorganisaatioiden kanssa luomualan kasvattamisen eteen. Etelä-Savossa tehty yhteistyö tuotti tällä kierroksella 27 uutta luomuviljelijää, Kaakkois-Suomessa vastaavasti 21 viljelijää siirtyi viljelemään luonnonmukaisesti. Kaiken kaikkiaan Etelä-Savossa luomuviljelijöitä on 251, jotka viljelevät 9000 hehtaarin alueella luonnonmukaisesti. Kaakkois-Suomessa luomuviljelijöitä on 224, jotka viljelevät luonnonmukaisten tuotantoehtojen mukaisesti 12 300 hehtaarin alueella. Prosentteina sama ilmaistuna näkyy Etelä-Savossa 12,3 %, Kaakkois-Suomessa 8,8 % viljellystä peltoalasta. Viime vuonna vastaavat prosentit olivat 10,6 % (E-S) ja 7,8 % (K-S).

Nousua on siis tapahtunut - hitaasti, mutta vakaasti. Virallista 20/20 haasteetta on siis lähdetty tavoittelemaan tosissaan – niin meillä kuin muuallakin ELYissä.

Luomukotieläintuotantoa tulee jatkossakin pyrkiä kasvattamaan näiden kahden ELYn alueella, jotta tarjonta vastaisi kasvavaan kysyntään. Suurin pula on luomulihasta, unohtamatta luomumaitotuotteita. Myös luomuvihannesten kysyntä on nousussa. Tekemistä siis riittää. Joku viisas on joskus lehden palstalla kirjoittanut: ”Luomu on viljelijöiden ja kuluttajien yhdessä kehittämä järjestelmä, jossa kuluttajat saavat haluamiaan tuotteita ja viljelijät siitä oikeudenmukaisen korvauksen kuitenkin niin, että tuotannon kestävydestä pidetään huolta”. Siksi pellolta pöytään- ketjussa hallinto on vahvasti mukana takaamassa sen, että tuo läpinäkyvyys tuotteen luomuitoudesta ja ympäristön kestävydestä säilyy aina kuluttajan lautaselle asti. Se voi välillä tuntua ja se voidaan mieltää jäykäksi ja byrokraattiseksi, mutta hyvällä yhteistyöllä ja yhdessä tekemällä hallintokin sulautuu tuohon ketjuun hyvin ja tekee parhaansa, jotta luomuun siirtyvällä viljelijällä on mahdollisimman hyvät eväät siirtyä luonnonmukaiseen tuotantoon.

Muistutuksena tähän loppuun vielä meille kaikille:

Ruoka on meitä kaikkia yhdistävä tekijä, sillä joka päivä meidän täytyy jotakin syödä jaksaksemme taas seuraavaan päivään. Huolimatta siitä, miten olemme työelämään sijoittuneet ja mitä arvonimeä, tittelä tai vakanssia edustammekaan, olemme kaikki yhteisnimitykseltä kuluttajia. Kuluttajina teemme ruokakaupassa valintoja ja niillä valinnoilla meillä on mahdollisuus vaikuttaa kotimaisen luomutuotannon nousuun ja täten sitoutua brändityöryhmän antamaan tehtävään.